

14.9.2021

Vero-osasto

Lausuntotiivistelmä luonnoksesta hallituksen esitykseksi polttoturpeen verotusta koskeviksi muutoksiksi

Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 6.7.–23.8.2021. Esitysluonnoksesta vastaanotettiin yhteensä 20 lausuntoa. Niistä, joilta lausuntoa erikseen pyydettiin Ahvenanmaan maakunnan hallituksella, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:lla ja Suomen Lähienenergialiitto ry:llä ei ollut lausuttavaa esitysluonnoksesta.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan esitetty päästöoikeuden kynnyshinta vastaa hyvin tehtyjä selvityksiä. EU:n vuotta 2030 koskevien päästövähennystavoitteiden kiristyessä on äärimmäisen epätodennäköistä, että päästöoikeuden hinta laskisi alle esitetyn kynnyshinnan. Ministeriö yhtyy esitysluonnoksessa esitettyyn näkemykseen, että muuntokertoimen tulee perustua nimenomaisesti yhdistettyyn tuotantoon, koska suurin osa päästökauppasektorin veroalaisesta turpeesta käytetään yhdistetyn tuotannon laitoksissa. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että turpeen verottoman käytön laajentaminen esitetyllä tavalla määräaikaaisesti on huoltovarmuuden kannalta tärkeää. Veroton minimiosa voisi parantaa toimitus- ja huoltovarmuutta siltä osin, kun turpeen käyttö on verotonta. Tältä osin markkinoilla olisi turpeelle kysyntää ja se voisi parantaa turveyrittäjien tilannetta. Esitys tukee myös lämpölaitosten hallittua siirtymää pelkän puupolttoaineen käyttöön. Turpeen veroton osuus alentaisi lämmöntuotantolaitoksen kustannuksia tilanteessa, jossa päästöoikeuden hinta on korkealla ja siten turpeen kilpailukyky on heikko, mutta laitoksen on pakko käyttää teknisen minimin verran turvetta ennen kuin puun suuremman käytön mahdollistava investointi on tehty.

Koneyrittäjät ry lausui, että päästöoikeuden hinta on kohonnut jo noin 50 euroa/tonni tasolle ja sen ennustetaan edelleen nousevan. Lattiahintamekanismilla ei siten tulisi olemaan käyttöä. Lisäksi turpeen käytön voimakas väheneminen tarkoittaa sen tuotantoinfrastruktuurin alasajoa, jolloin vastoin odotuksia päästöoikeuden laskiessakaan turvetuotannon nopea ylösajo ei ole mahdollista. Lattiahintamekanismista tai sen korvaava veromuutoksesta tulisi säätää vasta tuonnempana, mikäli vastoin kaikkia odotuksia päästöoikeuden hintataso laskisi pidemmäksi aikaa. Tämä olisi selkeämpi ja kaikilta osin oikeusvarmempi tapa ratkaista asia. Mikäli lattiahintaesitys esitykseen jäisi, olisi sen laskukaava syytä avata kaavan muodossa, jotta sen lopputulos olisi arvioitavissa.

Koneyrittäjät ry:n mukaan isot laitokset ovat joka tapauksessa verottoman osuuden nostosta huolimatta tekemässä toimia turpeen käytön lopettamiseksi tai merkittäväksi vähentämiseksi. Oikeudenmukaisen siirtymän takia on tärkeää kohdistaa toiminnan sopeuttamiseen kohdistuva kohtuullistaminen pienempiin laitoksiin ehdotetulla tavalla verottoman käytön rajaa nostamalla. Koneyrittäjät ry:n mukaan rekisteröitymis- ja ilmoitusvelvollisuus tulee jättää ennalleen 5000 MWh käytön ylittävälle toimijoille, mikä antaa riittävät tiedot verotuksen toimittamiselle. Rekisteröitymis- ja ilmoitusvelvollisuutta ei pitäisi laajentaa, jotta vertailun luotettavuus aiemmin tilastoituun käyttöön säilyy. Samalla välttyttäisiin turpeen pienkäyttöön nyt esitettävältä byrokratialta. On myös arveluttavaa säätää rekisteröitymis- ja ilmoittamisvelvollisuus verolainsäädännössä sisältäen sen mukaiset sanktiot vain tavoiteltaessa tilastollisia tarpeita.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry lausui, että MTK näkee lattiahintamekanismin käyttöönoton tarpeettomana. Päästöoikeuden hinnat ovat yli kaksinkertaistuneet siitä hetkestä, kun poliittinen päätös lattiahintamekanismin valmistelusta tehtiin. EU:n Fit for 55 esitysten, kansainvälisten analyytikkoarvioiden ja jo toteutuneen markkinahintakehityksen perusteella ei ole oletettavaa, että alhaisen päästöoikeuden hintatasoon olisi paluuta.

MTK lausui, että se kannattaa laaja-alaisen turvetyöryhmän toimenpidesuosituksen mukaista ehdotusta turpeen verottoman rajan muuttamisesta. Rekisteröitymis- ja ilmoitusvelvollisuuden laajenemisen osalta MTK näkee, että esitys lisäisi sellaisten elinkeinonharjoittajien hallinnollista taakkaa, jotka eivät ole verovelvollisia esitetynkään soveltamisalan laajennuksen perusteella. MTK:lle ei selviä esityksestä, miksi hallinnollisen taakan kasvattaminen on tässä tapauksessa tarpeellista.

Veronmaksajain Keskusliitto ry lausui, että turvetta tuetaan kansallisessa verotuksessa voimakkaasti jo nykyisellään, joten veropohjan kaventamisen entisestään ei voida katsoa olevan veropoliittisesti perusteltua, etenkin kun otetaan huomioon turvetuotannon negatiiviset ulkoisvaikutukset ympäristöön. Ehdotetut muutokset turpeen verottoman käytön laajentamiseen ovat ristiriitaisia muuhun esitykseen nähden, kun esityksessä toisaalla ehdotetun lattiahintamekanismin tavoitteena on varmistaa turpeen käytön väheneminen.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT:n mukaan lattiahintamekanismin toteuttamiseen ehdotetun lisäveron määräytymisperusteet ovat selkeitä ja riittävän ennakoitavia. Käytettävissä olevien mallinnustulosten perusteella VATT yhtyy lakiesityksen arvioon siitä, että nykyisellä päästöoikeuden markkinahinnalla lisävero ei tulisi suoritettavaksi, eikä lattiahintamekanismilla olisi tässä tapauksessa vaikutuksia valtiontalouteen, yrityksiin tai kotitalouksiin. Päästöoikeuden hintaa on kuitenkin vaikeaa tarkkaan arvioida, ja turpeen lattiahintamekanismilla voitaisiin varmistaa turpeen energiakäytön vähentämiseen liittyvän tavoitteen saavuttaminen myös siinä tapauksessa, että päästöoikeuden markkinahinta kääntyisikin laskuun. VATT lausui, että ehdotetun turpeen verottoman käytön laajentamisen vaikutuksia ei ole

pystytty arviomaan tarkemmin kuin että laajentamisella olisi turpeen energiakäytön vähenemistä hidastava vaikutus, mikä tuo epävarmuutta Suomen ilmastotavoitteiden toteutumiseen ja uusiin ilmastotoimiin, joita hiilineutraaliustavoitteen toteutuminen vaatii. VATT nosti esiin, että veropolitiikan tulisi perustua tutkittuun tietoon säännösten vaikutuksista. Turpeen energiakäyttöön näyttäisi esityksen perusteella liittyvän tietovajeita, joiden vuoksi veromuutosten vaikutusten tarkka arviointi ei ole mahdollista. Enintään 5 000 megawattituntia vuodessa turvetta lämmön tuotantoon käyttävien voimalaitosten ja lämpökeskusten määrästä ei ole tilastotietoa.

Maa- ja metsätalousministeriö lausui, että ehdotetut muutokset helpottavat erityisesti pienten maaseutukuntien energiatuotantoon liittyviä energiakustannuksia. Muutosehdotus ja muut ehdotukset ovat turvetyötyöryhmän ja hallituksen linjausten mukaisia.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry lausui, että päästökaupan hinnan odotetaan nousevan entisestään kiristyvien EU:n ilmastotavoitteiden myötä, joten todennäköisesti lattiahintamekanismi jää tarpeettomaksi. Jos lattiahintamekanismi asetetaan, se voisi olla korkeampikin kuin suunniteltu 18,88 euroa megawattitunnilta. Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n mukaan turpeen veroedusta tulisi luopua, eikä verotuksen keventämistä ilmastokriisin tässä vaiheessa ole järkevää. Ehdotettu muutos turpeen verottomasta käytöstä kohdistuu turvetta käyttäviin yrityksiin, eikä niiden vaikutuksia turvealan yrittäjille tai työntekijöille ole selvitetty. Siirtymää irti turpeesta voitaisiin tukea myös ilman, että turpeen käyttöä entisestään pitkitetään kansallisin tukitoimin. Siirtymän oikeudenmukaisuutta voidaan varmistaa esimerkiksi kohdistamalla tukitoimia turvealan työntekijöiden ja yrittäjien uudelleentyöllistymiseksi sekä tukemalla investointeja polttoon perustumattomiin energiamuotoihin. Lisäksi Suomen luonnonsuojeluliitto ry korosti, että turpeesta luovuttaessa on tärkeää varmistaa, että se ei korvaudu yksinomaan metsäbiomassoilla. Tällä hetkellä puun polttaminen on laskennallisesti hiilineutraalia esimerkiksi päästökaupapasektorilla, mutta todellisuudessa metsäenergia ei ole hiilineutraalia. Puun polton lisääminen ei ole kestävää ilmaston tai monimuotoisuuden kannalta. Jotta polttoon perustumattomat vaihtoehdot tulisivat polttamista kannattavimmiksi, voitaisiin tukea polttoon perustumattomia vaihtoehtoja ja verottaa puun polttamista. Esityksen tavoitteeksi tulisi ottaa turpeen korvaaminen polttoon perustumattomilla vaihtoehdoilla, ei puulla.

Energiateollisuus ry lausui, että turpeen käyttö on romahtamassa jo nykyisellä ohjauksella. Tehtyjen selvitysten mukaan turpeen energiakäyttö vähenee paljon ennakoitua nopeammin ja käytön puolittuminen on tapahtumassa mahdollisesti jo ensi vuoden aikana. Syynä tähän ovat päästöoikeuden hinnan nopea nousu sekä energiaturpeen veronkorotukset. Suuri joukko alan toimijoista on jo ilmoittanut korvaavansa turpeen käyttöä. Samaa kertovat myös investointisuunnitelmat. Huoltovarmuuden takaamiseksi siirtymän on oltava hallittu. Energiateollisuus ry:n mukaan luonnoksessa ehdotettu raja 21,60 euroa hiilidioksiditonilta ei sinänsä ole

ongelmallinen, mutta nykytilanteessa ja ennusteiden mukaan lattiahintamekanismin luominen turpeelle on tarpeetonta. Päästöoikeuksien hinta on noussut alkuvuonna nopeasti, eikä hintojen laskua ole odotettavissa. Päinvastoin päästöoikeuksien kallistuminen on ollut ennusteita nopeampaa. Keskeinen syy hinnannousulle on EU:n päästötavoitteiden kiristyminen 40 prosentista 55 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Päätös turpeen lattiahintamekanismin käyttöönotosta tehtiin vuoden 2020 alkusyksystä, minkä jälkeen päästöoikeuden hinta on noussut merkittävästi.

Verohallinto lausui, että ehdotettu turpeen verotuksen lattiahintamekanismin käyttöönotto on asianmukaisesti perusteltu. Polttoturpeen verotuksen lattiahintamekanismin avulla varmistettaisiin turpeen energiakäytön väheneminen myös päästöoikeuden hinnan laskiessa. Verohallinnon mukaan turpeen verottoman käytön muutoksen vaikutukset Verohallinnolle on huomioitu esityksessä asianmukaisesti. Verohallinto nosti esiin, että voimassa olevan lain 15 §:ssä on käytetty enintään-sanaa säädettäessä nykyisestä 5000 MWh rajasta. Selvytyksen vuoksi säännöksessä 15 b § ja sen perusteluissa alle-sana tulisi korvata enintään-sanalla. Verohallinnon mukaan turpeen pienkäyttäjää ei ole muidenkaan viranomaisten taholta listattu, joten sillä voi olla vaikutusta mahdollisten rekisteröitymisvelvollisten tavoittamiseksi muutoksesta tiedottamiseksi ja ohjaamiseksi. Verohallinnon mukaan rekisteröitymisvelvoitetta tulisi tarkentaa maatalouden harjoittajien osalta, jotta olisi selvää missä tilanteissa rekisteröitymistä vaaditaan. Lisäksi turpeen pienkäyttäjän tulisi voida halutessaan rekisteröityä myös turpeen käyttäjäksi, mikä keventäisi sekä verovelvollisten että viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy lausui, että lattiahintamekanismia voidaan pitää tarpeettomana eikä sillä ole nykytiedon valossa vaikutuksia energiakäyttöön. VTT:n laatimien ilmasto- ja energiastrategian laskennallisten vaikutusarvioiden perusteella turpeen energiankäytön puoliuttuminen toteutuisi jo nykytoimin. Toisaalta päästöoikeuden viimeaikainen hintakehitys ja EU:n tiukentuva ilmastopolitiikka eivät anna viitteitä siitä, että päästöoikeuden hinta kääntyisi laskuun ja saavuttaisi luonnoksessa esitetyn 21,60 €/t CO₂ -hintatason. Mikäli näin tapahtuisi, Suomen ja EU:n tulisi uudelleenarvioida koko ilmasto- ja energiapolitiikan kokonaisuudet sekä mahdollisuudet ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseen.

VTT:n mukaan turpeenkäytön alasajo tulisi toteuttaa hallitusti huomioiden huolto- ja toimitusvarmuus, taloudelliset näkökulmat sekä sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Esitys verottoman käytön laajentamisesta voidaan näiltä osin pitää perusteltuna. Toisaalta huolto- ja toimitusvarmuuden näkökulmasta on tärkeää varmistaa myös turpeen saatavuus, joten on vaikea arvioida, mitkä esitetyn verottomuuden alarajan noston vaikutukset lopulta olisivat energian huolto- ja toimitusvarmuuteen. On myös epäselvää, onko verottomuuden laajentamisella vaikutuksia biomassan käyttöön lämmöntuotannossa ja jos on, niin minkä suuruiset ja suuntaiset vaikutukset mahdollisesti ovat. Biomassan kysyntää kasvattaa turpeen korvaamisen lisäksi myös kivihiilenkäytöstä luopuminen sekä kestävien biojalosteiden kysynnän

kasvu liikenteessä, rakennusten erillislämmityksessä sekä työkoneissa. Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä asettaa reunaehdot kotimaisen puupolttoaineen käytölle, kun huomioidaan vaikutukset metsänieluihin ja laajemmin maankäyttösektoriin. Ilmastotavoitteiden näkökulmasta turpeen energiakäytön verottomuuden laajentaminen onkin ristiriitainen, joten asia vaatisi lisäselvittelyä positiivisten ja negatiivisten vaikutusten arvioimiseksi eri näkökulmista. VTT:n mukaan energiaverotusta on tarpeen tarkastella osana kokonaisuutta, jossa huomioidaan paitsi Suomen myös EU-politiikan kehitykset. Energiaverojen rinnalla olisi perusteltua myös arvioida muidenkin, kuin suorien verotukien tai veronkorotusten vaikuttavuutta eri tavoitteiden saavuttamiseksi. Sekä Suomen että EU:n kannalta keskeistä on arvioida, mitkä ovat uusien teknologioiden ja innovaatioiden potentiaalit ja kuinka esimerkiksi energiaverotuksella voisi tukea näiden käyttöönottoa, kun siirrytään kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Esimerkiksi polttoturpeen verottoman käytön soveltamisalan laajentamisen rinnalla olisi voinut tarkastella, kuinka kunnissa ja kaupungeissa voitaisiin tukea riittävän nopeaa siirtymää kestäviin lämmitysratkaisuihin, mikä on välttämätöntä ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomen Kuntaliitto ry lausui, että lattiahintamekanismin hyöty on nykytiedon valossa vähäinen. Päätös lattiahintamekanismin käyttöönotosta tehtiin syyskuussa 2020, jonka jälkeen päästöoikeuden hinta on kaksinkertaistunut. Nykyisten arvioiden mukaan paluu matalalle hiilidioksidipäästön hintatasolle on epätodennäköistä. Lisäveron määrittämiseksi tarvittavan vertailuluvun laskentatapa on varsin monimutkainen ja sen lähtötietoina on jouduttu käyttämään joitakin voimallaitosten ominaisuuksia kuvaavia keskimääräisiä arvoja. Lisäksi vertailuluvun laskenta perustuu aiemman kehityksen mukaan määritettävään arvioon seuraavan kalenterivuoden päästöhintatasosta. Suomen Kuntaliitto ry esitti lattiahintamekanismista luopumista ja sen korvaamista tarvittaessa veromuutoksella, jos päästöoikeuden hinta laskee merkittävästi ja ilmeisen pitkäaikaisesti.

Suomen Kuntaliitto ry:n mukaan verottoman käytön laajentaminen on tarpeellinen muutos ja se auttaa osaltaan pienimpiä lämpöyhtiöitä sopeutumaan vihreään siirtymään hallitusti. Kuntaliiton selvityksen mukaan suuri osa pienistä kuntaomisteisista lämpöyhtiöistä on kannattavuudeltaan melko heikkoja. Niiden resurssit investoida uuteen tekniikkaan ovat rajalliset etenkin, kun polttoon perustumaton energiantuotanto on näillä näkymin tulossa kaupallisesti kannattavaksi vasta 2030-luvun alkupuolella. Suomen kuntaliitto ry lausui, että turpeen käyttäjien rekisteröinnin hyödyt tulee kyetä perustelemaan selkeämmin, jos se halutaan laissa pakolliseksi. Pienimpien laitosten – esimerkiksi vain yhtä kiinteistöä palvelevan lämpökeskukseen – henkilöresurssit ovat niukat, ja kaikenlainen hyödyiltään kyseenalainen lisäbyrokratia mielletään tarpeettomaksi hallinnolliseksi lisätaakaksi. Lisäksi pakollinen rekisteröinti yhdessä sanktioiden kanssa voivat johtaa siihen, että polttoaineen valinta alkaa suuntautua turpeen sijasta enemmän polttoöljyyn. Kaikilla lämpölaitok-

silla on nykyään varavoimalana öljykattila. Polttoöljyn käytön lisäämiseen ohjaaminen olisi ristiriidassa sen kanssa, että kuntakonserneja muutoin kannustetaan luopumaan lämmitysöljystä.

Suomen ympäristökeskus SYKE lausui, että se pitää esitettyä lattiahintamekanismia perusteltuna varmistamaan turpeen energiakäytön riittävän nopean alarajan Suomen kansallisen ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomen ympäristökeskuksen mukaan verottoman laitospöytäkirjan turpeen käytön alarajan nostaminen on heikosti perusteltu erityisesti tilanteessa, jossa Suomen taakanjakosektorin EU-päästövähennysvelvoitteet ovat kiristymässä 39 prosentista 50 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tasoon. Verottomuuden rajan nostaminen hidastaisi poltottomiin ratkaisuihin siirtymistä ja siirtäisi vain näihin turvetta käyttäviin laitoksiin liittyvää ongelmaa eteenpäin muutamalla vuodella. Energiatransitio olisi tärkeää toteuttaa siten, että minimoidaan turpeen korvaaminen muilla poltettavilla ratkaisulla ja pyritään siirtymään poltottomiin vaihtoehtoihin mahdollisimman suoraan. Siirtymän aikana alueelliseen ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja turvetuottajiin kohdistuviin rasitteisiin on tuki kiinnitettävä huomiota, mutta se on syytä tehdä muulla tavoin kuin nyt on esitetty esimerkiksi ohjaamalla ja tukemalla uudelleen suunnattua yritystoimintaa.

Suomen Yrittäjät ry lausui, että turpeen käyttö vähenee tällä hetkellä nopeasti ja hallituksen tavoite turpeen käytön puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä tullaan ylittämään selvästi. Näin ollen lattiahintamekanismin rakentaminen on todennäköisesti tarpeeton ja sen toteuttamisen hyödyllisyyttä tulee tarkastella suhteessa sen aiheuttamiin hallinnollisiin kustannuksiin. Suomen Yrittäjät ry:n mukaan muutos turpeen energiakäytössä on alan toimijoille liian nopea. Alan yrityksillä häviää vauhdilla yritystoiminnan edellytykset. Jäljelle jää arvottomaksi muuttunutta kalustoa ja tuotantosoiita. Esitetty turpeen verottoman käytön rajan korottaminen määräajaksi on näin perusteltu. Se ei kuitenkaan tule estämään turpeen käytön nopeaa vähentymistä, joten turveyrittäjien oikeudenmukaisen siirtymän muihin elementteihin tulee panostaa.

Metsäteollisuus ry nosti esiin huolen energiaturpeen käytön liian nopeasta korvautumisesta metsähakkeella suurten ja keskisuurten kaupunkien kaukolämmityksessä. Verotuksen ja päästöoikeuden hinnan nousun myötä energiaturpeen käytöstä on tullut metsähaketta merkittävästi kalliimpaa, mikä uhkaa ohjata jalostukseen kelpaavaa puuta suoraan polttoon. Tämä kehitys ei tue kansantaloutta eikä työllisyyttä, mutta uhkaa metsäteollisuuden ilmastotiekartassa kuvattua metsäteollisuuden tuotteiden ilmastohyötypotentiaalia. Lattiahintamekanismin sijaan tulisi säätää joustomekanismista, jossa energiaturpeen vero riippuisi käänteisesti päästöoikeuden hintakehityksestä. Joustomekanismi huomioisi päästöoikeuden hintakehityksen verotasoja määriteltäessä siten, että energiaturpeelle saataisiin ennakoitu veron ja päästöoikeuden yhteisrasitus. Tavoiteltu rasisustaso tulisi säätää tasolle, joka vähentää energiaturpeen käyttöä hallitusti ja ennakoidusti nyt nähtävän

hallitsemattoman sekä puunjalostusta vaarantavan vähenemisen sijaan. Joustomekanismi toteuttaisi paremmin hallitusohjelman tavoitteita. Metsäteollisuus ry:n mukaan energiaturpeen verovapaan käytön alarajan nosto on kannatettava. Alarajan nostolla voidaan katsoa olevan merkitystä pienille lämpölaitoksille. Myös verovapaan osuuden laajentaminen koskemaan myös alarajan ylittäviä laitoksia on kannatettava. Verovapaaseen osuuteen tehtävät muutokset eivät kuitenkaan tule estämään energiaturpeen käytön nopeaa vähenemistä.

Bioenergia ry lausui, että ehdotettu lattiahintamekanismi on täysin tarpeeton tilanteessa, jossa päästöoikeuden markkinahinnan arvioidaan kasvavan tai pysyvän vähintään samalla tasolla myös lähitulevaisuudessa ja edelleen kohti vuotta 2030. Turpeen käyttö on huomattavasti biomassaa kalliimpaa, johtuen erityisesti kohonneesta päästöoikeuden hinnasta. Suuri polttoaineiden hintaero johtaa nopeasti polttoainesuhteiden muutoksiin kattiloissa, joissa turvetta voidaan korvata biomassalla. Suuri joukko kaupunkien energiayhtiöistä on ilmoittanut korvaavansa turpeen käyttöä biomassalla. Tavoitteita turpeesta luopumiseksi on energiayhtiöissä koko ajan vain kiirehditty, mikä näkyy investointisuunnitelmissa ja erilaisissa varautumistoimissa turpeen korvaamiseksi. Alan järjestöt arvioivat turpeen energiakäytön puolittuvan jo ennen vuotta 2025, siis reilusti ennen hallituksen asettamaa tavoitetta vuonna 2030. Vaikka epätodennäköinen merkittävä päästöoikeuden hinnan lasku tapahtuisikin, niin alhainenkään päästöoikeuden hinta ei riitä kääntämään alkanutta kehitystä tai edes juuri hidastamaan sitä. Lisäksi esitetty mekanismi määräytyisi monimutkaisen laskentamallin kautta ja takautuvasti vuosi kerrallaan. Bioenergia ry kannatti vaihtoehtoa reagoida tarvittaessa erillisellä veromuutoksella siinä tapauksessa, että päästöoikeuden hintataso vastoin odotuksia laskisi hyvin matalaksi pidemmäksi aikaa. Mikäli lattiahintamekanismi kuitenkin toteutetaan, sen tulee perustua alkuperäiseen tavoitteeseen puolittaa energiaturpeen käyttö 2030 mennessä. Energiaturpeen liian nopea alasajo luo vakavan häiriön puumarkkinalle.

Bioenergia ry piti perusteltuna turpeen verottoman energiakäytön laajentamista. Muutos auttaa juuri pienimpiä lämpölaitoksia siirtymäajalla löytämään markkinaehtoisia ratkaisuja energiaturpeen korvaamiseksi. Se voi pieneltä osaltaan lievittää myös turvealalla työskentelevien ahdinkoa ja tarjota mahdollisuuksia oikeudenmukaiseen siirtymään. Määräaikaisella turpeen verottoman energiakäytön rajan nostamisella olisi merkitystä myös kotimaisen polttoaineen toimitus- ja huoltovarmuuden kannalta. Tämä antaisi paremmat mahdollisuudet tuottaa resurssiviisaasti monia turvetuotantoalueita pidemmälle mahdollistaen suonpohjien jatkokäytölle useampia vaihtoehtoja myös hiilinielujen kannalta.

Bioenergia ry:n mukaan ilmoitus- ja rekisteröitymisvelvollisuuden laajentaminen vaatii paremmat perustelut. Bioenergia ry esitti, että mitä tavoitetta muutos palvelee, miltä muulta toiminnalta vaaditaan verovalvonnallisista syistä vastaavaa ja miksi Verohallinnon taakkaa lisättäisiin edes arvioidulla kahdella henkilötyövuodella. Lisäksi esityksestä ei käy ilmi, miten pieni energiaturpeen käyttö edellyttää

rekisteröitymistä ja tuleeko ilmoituksen sisältää vain ilmoitus verorajan alittavasta käytöstä vai tarkat käyttömäärät. Bioenergia ry:n mukaan vaihtoehtona turpeen korvaamiseksi esim. tietyissä huippukuormitustilanteissa ja puun saatavuustilanteissa on lähinnä kevyt polttoöljy, jonka käytölle vastaavaa rekisteröitymistä ei veloiteta. Tämä antaa öljyn käytölle suhteellista etua vastoin esim. kuntasektorille annettua veloitetta öljyn käytöstä luopumiseksi. Lisäksi Bioenergia nosti esiin, että miten kohdellaan maatilojen ja kasvihuoneiden lämpökeskuksia, joissa käytetään sekä puuta että turvetta, mutta näiden tarkkoja määriä ei ole tähän saakka ollut tarpeen tilastoida tai edes mitata. Mikäli tarve on kerätä pelkästään tietoa energia-turpeen verottoman käytön alittavasta määrästä, se voidaan toteuttaa joustavasti esim. tilastolainsäädännön kautta.

Vaasan yliopisto lausui, että Suomessa ei liene koskaan aikaisemmin edes harkittu lattiahintamekanismiin verrattavissa olevaa veromallia. Jo pelkästään sen vuoksi, mutta erityisesti vero-oikeudessa korostetun laillisuusperiaatteen takia lakiesityksestä tulisi pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto. Vähimmillään lakiesityksessä itsessään tulisi tehdä arvio siitä, kuinka hyvin lattiahintamekanismi on sopeutuksessa Suomen perustuslain 81.1 §:n kanssa.

Vaasan yliopiston mukaan ennakoitavuuden korostaminen on veron ohjaavan luonteen takia erittäin keskeisessä asemassa. Lakiesityksen sisältämät ehdotetut muutokset voidaan nähdä tavoitteiltaan keskenään ristiriitaisiksi, koska lämmöntuotantoon käytetyn polttoturpeen veroton käyttömäärä kaksinkertaistetaan vuosina 2022-2026 sekä toisaalta samanaikaisesti asetetaan päästöoikeuden markkinahintaan sidottu lisävero. Verotonta käyttömäärää uudelleen madalletaan 8000 MWh:iin vuosina 2027-2029. Verottoman käyttömäärän muutokset eivät näyttäyty verotuksellisesti johdonmukaisina, eikä niiden merkitystä huolto- ja toimitusvarmuuden kannalta ole kunnolla selvitetty. Lisäksi lattiahintamekanismin luonne itsessään voi vaarantaa verokohtelun ennakoitavuuden helpostikin johtuen päästöoikeuden hintatason huomattavasta vaihtelusta, mikä myös lakiesityksen perusteluissa tuodaan hyvin esille, kuluneen kahden vuoden aikana hintataso on alhaisimmillaan ollut 15 euroa ja korkeimmillaan hieman yli 55 euroa hiilidioksiditonnilta. Kun tähän yhdistetään se, että polttoturpeen verotus on ollut ja voi vastedeskin olla poliittisten ristiriitojen kohteena, veron ennakoitavuus ja ohjaava luonne väjäämättä ovat omiaan kärsimään.

Vaasan yliopiston mukaan hallinnollisen taakan ja muun sääntelytaakan pitämiseksi kohtuullisena tulisi arvioida sitä, onko muutos rekisteröintivelvollisuutta koskien pakko toteuttaa. Huomioon tulisi ottaa muutkin keinot, joilla verovalvonnalliset intressit mahdollisesti onnistutaan toteuttamaan. Lisäksi myös viranomaisille aiheutuvat kustannukset tulisi ottaa huomioon, kuten esityksessä on huomioitukin. Lisäksi Vaasan yliopisto lausui, että jälkiseurantaan olisi lopullisessa hallituksen esityksessä luotava selvät edellytykset esimerkiksi konkretisoimalla, miten ja missä vaiheessa tämä arviointi tapahtuisi. Jälkiseurannan tarvetta voi perustella ensinnä-

kin sillä, että kysymys on uudenlaisesta ohjauskeinoyhdistelmästä, jonka vaikutukset ja vaikuttavuus ovat etukäteen epävarmoja. Toiseksi tulisi välttää sellaisia instrumentteja ja niiden yhdistelmiä, jotka ovat omiaan luomaan tarpeettomasti sääntelytaakkaa. Toisin sanoen jälkikäteisessä arvioinnissa tulee seurata, onko lattiahintamekanismin avulla onnistuttu saamaan aikaan enemmän hyötyä kuin sääntely kokonaisuutena arvioiden aiheuttaa kustannuksia. Lisäksi kaikilla näillä seikoilla on vaikutusta sääntelyn kohderyhmän taloudelliseen rasitukseen ja siten osaltaan ohjauksen legitimizeettiin.

Suomen ilmastopaneelin mukaan ehdotettu lattiahintamekanismi on varotoimenpide, jolla turvataan turpeen polton puolittaminen hallitusohjelman mukaisesti, mikäli päästöoikeuden hinta laskisi nykyisestä niin paljon, että ohjaus ei riittäisi saavuttamaan annettua tavoitetta. Mikäli päästökauppa ohjaa päästövähennyksiin yhtä vahvasti kuin viimeisen vuoden aikana, mekanismi ei aktivoidu. Sen olemassaolo on kuitenkin johdonmukainen viesti siitä, mihin yhteiskunta pyrkii – eli hiili-neutraalius 2035.

Suomen ilmastopaneeli lausui, että esitys verottoman kohtelun laajentamisesta määrääjäksi on epä johdonmukainen ja haitallinen. Kyse on tuesta fossiilisille päästöille tilanteessa, jossa Suomella on kunnianhimoinen päästötavoite vuodelle 2035 ja EU:n komissio on esittänyt Suomen taakanjakosektorille odotettua tiukemman päästövähennystavoitteen vuodelle 2030. Vaikka kyseessä onkin pienten laitosten sopeutuminen, verotuen kesto on aivan liian pitkä sopeutumista ajatellen. Turpeen rooli huoltovarmuudessa jää esityksessä perusteluitta. Pienimuotoinen turpeen poltto luetaan päästökaupan sijaan taakanjakosektorille, jossa EU:n asettaminen tavoitteiden saavuttaminen on jo valmiiksi hankalaa. Verotuella taakanjakosektorin päästöjä kasvatetaan keinotekoisesti, eli päästövähennystalkoita sysätään toisille sektoreille, kuten maatalous ja liikenne, joiden päästöjen vähentämisestä on poliittisesti haastavaa löytää sopu. Esityksen mukaan ratkaisulla vyörytetään nettomääräisesti 6 M€ kustannuksia veronmaksajien maksettavaksi – perusteluna fossiilisten päästöjen ylläpitäminen. Julkinen valta olisi voinut investoida saman määrän, ja enemmänkin (vrt. lisäkustannukset päästövähennyksistä muilla taakanjakosektorin aloilla) tukemaan kuntien lämpölaitosten siirtymistä fossiilivapaisiin lämmön tuotantoratkaisuihin vuoteen 2026 mennessä. Suomen ilmastopaneeli ehdotti, että turpeen kaikki verotuki tulisi lopettaa vuoteen 2026 mennessä ja kokoluokasta riippumatta kaikki turpeen poltto tulisi ottaa veron piiriin. Mikäli kunnallinen lämmön tuotanto tarvitsisi tukea vuoden 2026 jälkeen, se tulee kohdistaa vaihtoehtojen, fossiilivapaiden lämpöratkaisujen tukemiseen.